



'Non violence' er titlen på den svenske kunstner Carl Fredrik Rueterswärd's bronzeskulptur, skabt efter mordet på John Lennon i 1980. Her fotograferet i Malmö.

# DEN RETFÆRDIGE KRIG FINDES IKKE

Af generalsekretær i Folkekirkens Nødhjælp Birgitte Qvist-Sørensen

*Den folkeretlige sikkerhedsstruktur der fulgte med FN-pagten i 1945, har desværre spillet fallit, men hverken den regelbaserede verdensorden eller de kristne værdier - om håb, kærlighed og liv - er forenelige med krigsførsel!*

Jeg betragter ikke nogen som helst krige som retfærdige. Det er to modsatte ord. Krig er grusomhed. Vi ser jo, hvad krige gør ved folk. Hvordan krige smadrer byer, splitter familier og koster i tusindvis af liv. Hvordan landminer og ueksploderet ammunition lemlæster børn for livet.

Folkekirkens Nødhjælps humanitære indsatser i krig er styret af medmenneskelighed, uafhængighed og upartiskhed, som altid skal overholdes. Vi arbejder for at sikre, at stater og andre aktører respekterer den humanitære folkeret. Og vi bygger på kristne værdier, der handler om håb, kærlighed og liv, som ikke er foreneligt med krig.

Jeg har oplevet krigens gru på egen krop gennem flere årtier. Jeg ankom som udsendt til Bosnien-Hercegovina dagen efter, at der var underskrevet fredsaf-tale i 1995. Landet var totalt ødelagt og folk dybt traumatiseret. Der havde ikke været nogen respekt for krigens love. Jeg så, hvad der var overgået bosniske-muslimske mænd og drenge i Srebrenitza-massakren. Meningsløst. Mit arbejde bestod i at få børnehaver og skoler op at stå i både den serbiske, kroatisk og bosniske del af landet. Det var vanskeligt. Krigens had og mistillid stopper ikke med freden. Og der var ingen retfærdighed at få øje på fra krigen.

Mit arbejde som generalsekretær i Folkekirkens Nødhjælp har siden bestået i at hjælpe fattige mennesker på flugt fra konflikter i Afrika, Mellemøsten og Asien, som nu om dage er langvarige og dybt komplekse stedfortræderkrige præget af forskellige stater, styrker, oprørs- og terroristgrupper og politiske organisationer, der forsøger at skabe fred. For eksempel krigen i Sydsudan, som jo ellers var en solstrålehistorie, da landet fik sin uafhængighed i 2011. Men hvor intern splittelse i frihedsbevægelsen har ført til en borgerkrig om etniske tilhørsforhold, sikkerhed og adgang til ressourcer. Meningsløst på

alle parametre, og heller ikke i Sydsudan har FN kunnet løse konflikten.

Den folkeretlige sikkerhedsstruktur, der fulgte med FN-pagten i 1945, har desværre spillet fallit. Det var ellers en historisk sejr for humanismen, da den legitime brug af krig blev reduceret til selvforsvar og humanitær intervention under FN-mandat efter 2. verdenskrig. Den forfærdelige krig, der nu udspiller sig for øjnene af os i Ukraine, bekræfter endnu engang, at den folkeretlige sikkerhedsstruktur er i stykker. Det internationale forbud mod magtanvendelse og den afgørende rolle, som FN's Sikkerhedsråd er tiltænkt for at opretholde fred og sikkerhed, har ikke været i nærheden af at forhindre en ny krig i Europa.

Og spørgsmålet er, hvad der skal til for at ændre sikkerhedsstrukturen – og om Ruslands invasion af Ukraine kan føre til den tiltrængte fornyelse. Det er nok tvivlsomt.

Folkekirkens Nødhjælps mandat er under alle omstændigheder at hjælpe mennesker i nød og på flugt fra krigshandlinger uanset politisk, etnisk og religiøst tilhørsforhold – og stå fast på folkeretten og respekten for menneskerettigheder.

Det gjorde vi efter 1. verdenskrig med kirkehjælp på begge sider af de skyttegrave, der var gravet ned gennem Europa. Vi gjorde det i forbindelse med Balkan-krigene, hvor vi hjalp både på den bosniske og den serbiske side. Og vi gør det på begge sider af borgerkrigen mellem etniske grupperinger i Sydsudan. I Ukraine hjælper vi ukrainere, fordi de har bedt om vores hjælp – og der er et kæmpe behov.

Det er også vores mandat fortsat at råbe op, når vi ser Folkeretten og menneskerettigheder blive overtrådt. Det gør vi i Etiopien, hvor ingen af borgerkrigens parter i Tigray-provinsen overholder krigens regler, men derimod angriber, fordriver, voldtager

og dræber civile, der tilhører andre etniske minoriteter end deres egne. Vores dilemma er, at vi risikerer at miste vores tilladelse til at arbejde i landet, hvis vi er for vokale i vores kritik af regeringens overgreb. Hvis det sker, så må vi lukke ned for vores humanitære arbejde både i de områder, hvor der er borgerkrig, og i andre dele af landet.

Et tilsvarende dilemma oplever vi i Myanmar. Situationen er meget vanskelig efter at militæret sidste år afsatte landets demokratisk valgte regering – og slog brutalt ned på folkelige demonstrationer. Konflikten har udviklet sig til en regulær borgerkrig med væbnede kampe mellem militæret og det civilsamfund, vi støtter gennem vores lokale partnere. De arbejder med at fremme eller genindføre demokrati og frie valg, som er en legitim kamp for grundlæggende rettigheder. Her skal vi også passe på med, hvor hårdt vi kritiserer regimet og dermed risikerer at bringe vores partnere i livsfare.

Endelig er der vores arbejde i Mellemøsten. I Syrien, Irak og Palæstina/Israel, hvor vi også agerer i årelange og meningsløse konflikter, og skal finde de rigtige balancer uden at tage part i konflikterne. Her råber vi også op, når israelske bosættere og hæren ødelægger palæstinensiske skoler, sundhedsklinikker og boliger. Det har ført til, at vi bliver beskyldt for at tage part i konflikten. Men det vi reelt set gør – lige som i alle de andre krige og konflikter – er at forsvare den humanitære folkeret og menneskerettighederne. Så når vi er blevet beskyldt for at politisere konflikten, så er det reelt en kritik af Folkeretten og menneskerettighederne. Og dermed en kritik af en regelbaseret verdensorden, der er under stadig hårdere pres. Og som desværre er en global trend, også i lande, vi betragter som demokratiske.